

Artikelen

Meer of minder willen werken

Ingrid Beckers en Johan van der Valk

In 2003 was het merendeel van de werknemers tevreden met het aantal uren dat zij per week werkten. Vrouwen zijn minder vaak tevreden over hun wekelijkse arbeidsduur dan mannen. Eind jaren negentig waren werknemers wat minder vaak tevreden dan in 2003. De wens van mensen om meer of minder uren te gaan werken, hangt samen met de levensfase waarin ze zich bevinden. Jongeren geven relatief vaak aan meer uren te willen werken. Vrouwen met jonge kinderen en ouderen willen graag minder werken. De meeste mensen die aangeven hun werkweek te willen veranderen, willen dat voor een halve à anderhalve dag.

1. Inleiding

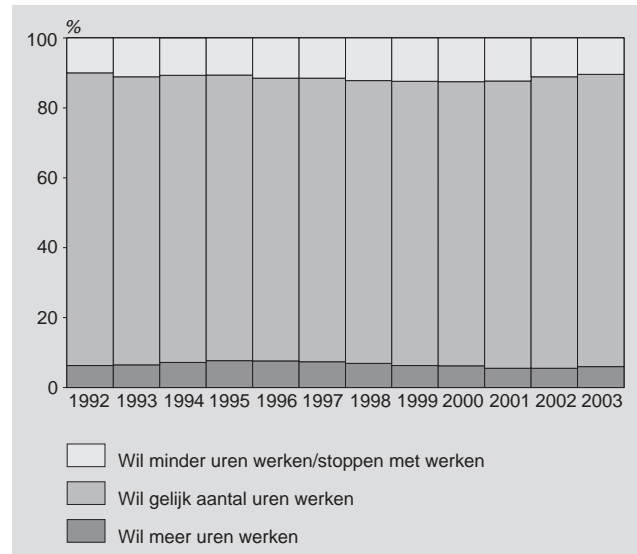
Deeltijdwerk is populair in Nederland. Veel mensen werken in deeltijd of willen in deeltijd werken. Ook de overheid stimuleert het deeltijdwerk. Zo is in 2000 de Wet aanpassing arbeidsduur in het leven geroepen. Hierin is geregeld dat werknemers het recht hebben om meer of minder te gaan werken. Dit betekent echter nog niet dat alle werkenden tevreden zijn met het aantal uur dat zij per week werken. In dit artikel wordt ingegaan op de wensen die werknemers hebben om meer of minder uren per week te werken. Om welke mensen gaat het? Hoeveel uur per week willen ze meer of minder willen werken? Welke trends zijn hierin te ontdekken? In dit artikel komen deze vragen aan bod.

2. Gewenste verandering van wekelijkse arbeidsduur

In 2003 waren er in Nederland 6,3 miljoen werknemers van 15–64 jaar. Het merendeel van deze werknemers, 84 procent, was tevreden met zijn of haar arbeidsduur. Een van de tien werknemers gaf aan minder uren te willen werken of te willen stoppen met werken. Iets meer dan een van de twintig werknemers gaf aan meer uren per week te willen werken. Begin jaren negentig waren de verhoudingen hetzelfde. Daarna nam het aandeel werknemers dat tevreden was over hun arbeidsduur af tot net onder de 81 procent in 1998. Ruim 12 procent gaf toen aan minder uren te willen werken en bijna 7 procent wilde meer uren werken. Daarna is het aandeel tevreden werknemers weer langzaam gestegen.

Vrouwen willen vaker hun wekelijkse arbeidsduur aanpassen dan mannen. In 2003 was 80 procent van de vrouwelijke werknemers tevreden met hun uren tegenover 86 procent van hun mannelijke collega's. Vrouwen willen met name vaker meer uren werken. Van de vrouwelijke werknemers

1. Gewenste verandering van wekelijkse arbeidsduur van werknemers van 15–64 jaar

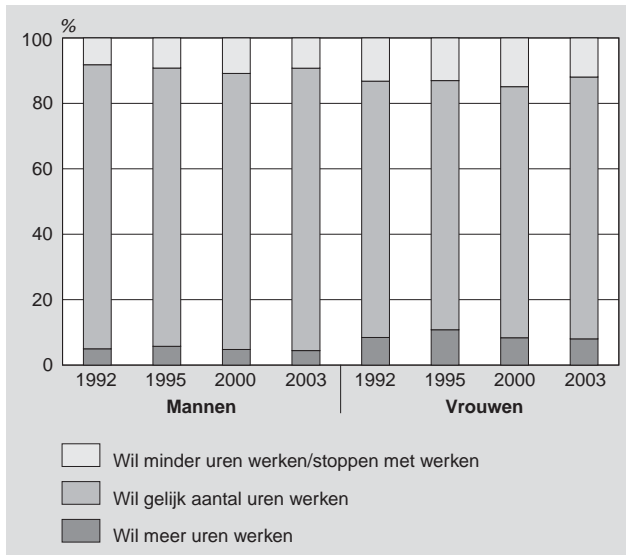

wil 8 procent meer uren werken tegenover 4 procent van de mannen. Een verklaring hiervoor is dat vrouwen vaker in deeltijd werken dan mannen en het waarschijnlijker is dat deeltijders meer uren willen werken dan werknemers die al een voltijdbaan hebben. Ook willen vrouwen vaker dan mannen minder uren werken. Dit zullen waarschijnlijk vrouwen zijn met een nog niet gerealiseerde wens om in deeltijd te kunnen werken. Tussen 1992 en 2003 lieten vooral de wensen van de vrouwelijke werknemers wat schommelingen zien. In 1998 waren de vrouwen het minst tevreden; 76 procent wilde niets veranderen aan de arbeidsduur. In 2003 was dit opgelopen tot 80 procent. In die periode is zowel het aandeel dat meer uren wil werken als het aandeel dat minder uren wil werken afgenomen.

3. Gewenste verandering van arbeidsduur in verschillende levensfasen

De wens van mensen om meer of minder uren te gaan werken, hangt samen met de levensfase waarin ze zich bevinden. In deze paragraaf wordt de levensfase bekeken aan de hand van de leeftijd van mensen en het hebben van (jonge) kinderen. Het is belangrijk om hierbij een onderscheid te maken tussen mannen en vrouwen. Het gedrag van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt is immers erg verschillend, ook wanneer zij zich in een gelijke levensfase bevinden.

2. Gewenste verandering van wekelijkse arbeidsduur van werknemers van 15–64 jaar naar geslacht

Een op de tien mannen van 15–24 jaar geeft aan meer uren te willen werken. Boven de 25 jaar neemt het aandeel mannen dat meer uren wil werken gestaag af. Bijna negen van de tien mannen van 25–49 jaar zijn tevreden met het aantal uren dat ze per week werken. Daarna neemt de tevredenheid snel af. Van de mannen van 50–54 jaar wil ruim een op de tien graag minder uren per week gaan werken. Onder 55–59-jarigen is dat zelfs bijna een op de vijf. Van de mannen die de zestig zijn gepasseerd en nog steeds werken, wil ruim een kwart minder uren gaan werken.

Bij de vrouwen verloopt het patroon wat grilliger. Ook jonge vrouwen geven vaak aan meer uren te willen werken, nog vaker dan jonge mannen. Rond de 15 procent van de 15–24-jarige vrouwen wil graag langer werken. Onder vrouwen vanaf 25 jaar zijn de wensen ten aanzien van de arbeidsduur geheel anders. Van de vrouwen van 25–34 jaar geeft ruim 15 procent aan minder uren te willen wer-

ken. Veel vrouwen krijgen rond hun dertigste kinderen en willen dan in deeltijd gaan werken. Boven de 35 jaar daalt het aandeel vrouwen dat minder wil werken. Er zijn dan zelfs relatief veel vrouwen die aangeven meer uren per week te willen werken. Vrouwen vanaf 50 jaar willen, net als mannen, graag minder uren gaan werken. Deze wens neemt ook bij vrouwen toe naarmate ze ouder worden. De toename is overigens minder groot dan bij mannen. Dit heeft te maken met het feit dat vrouwen al vaker een deeltijd baan hebben. De behoefte om minder uren te gaan werken zal daardoor minder groot zijn dan bij mannen, die meestal een voltijd baan hebben.

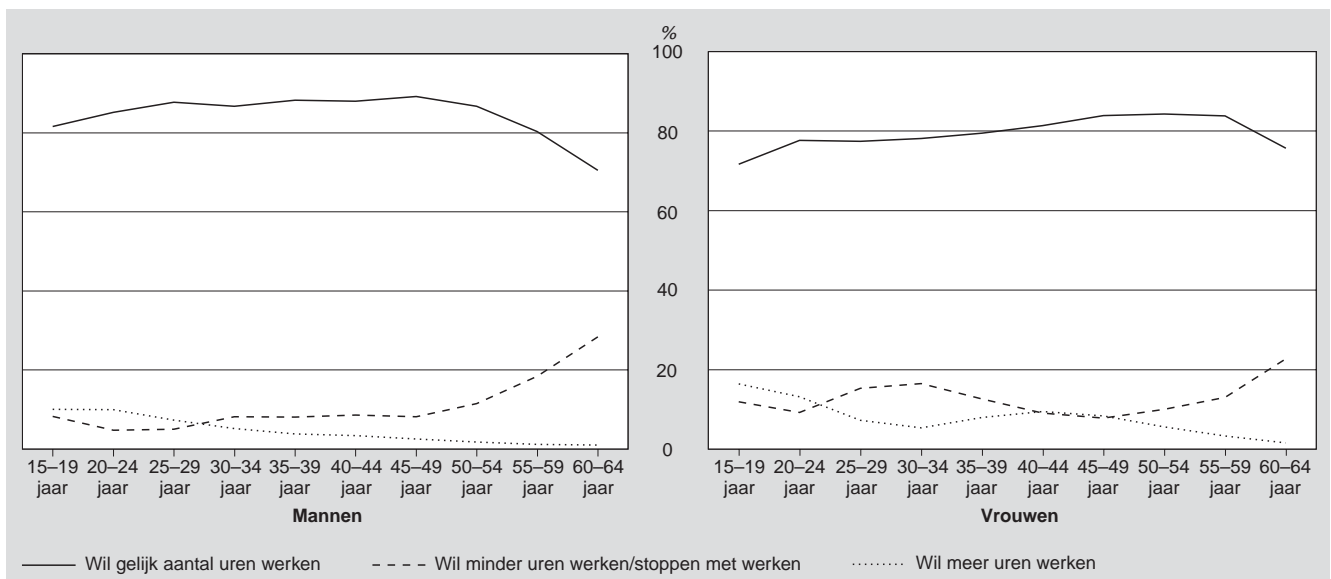
Van alle vrouwen tussen de 25 en 50 jaar met jonge kinderen (0–3-jarigen) geeft bijna 16 procent aan minder uren te willen werken. Wanneer het jongste kind ouder is dan vier zakt dit percentage naar 6 à 7 procent. Ruim de helft van de vrouwen gaat minder werken na de geboorte van het eerste kind; de meeste vrouwen met jonge kinderen – die dit willen – slagen er dus in om parttime te gaan werken. Een op de tien vrouwen waarvan het jongste kind de leeftijd heeft waarop het naar de basis- of middelbare school gaat, geeft zelfs aan meer uren te willen werken. Naarmate de kinderen ouder worden, vervalt voor een deel van de vrouwen de wens om in deeltijd te kunnen werken.

Bij mannen heeft het al dan niet hebben van kinderen nauwelijks effect op een eventuele wens om meer of minder uren te gaan werken. Van alle mannen tussen de 25 en 50 jaar geeft 7 à 8 procent aan minder uren te willen werken. Ongeveer negen van de tien mannen in deze leeftijdscategorie zijn tevreden met het aantal uren dat zij werken per week. Wat dat betreft is er nauwelijks verschil tussen mannen met kinderen en mannen zonder kinderen.

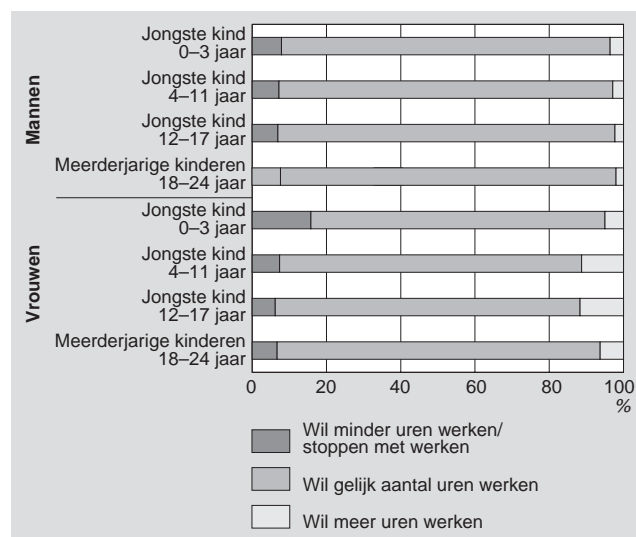
4. Gewenste verandering van arbeidsduur in verschillende werksituaties

Behalve de levensfase waarin iemand zich bevindt, kan ook de huidige werksituatie van iemand meespelen in een

3. Gewenste verandering van wekelijkse arbeidsduur van werknemers van 15–64 jaar naar leeftijd en geslacht, 2003

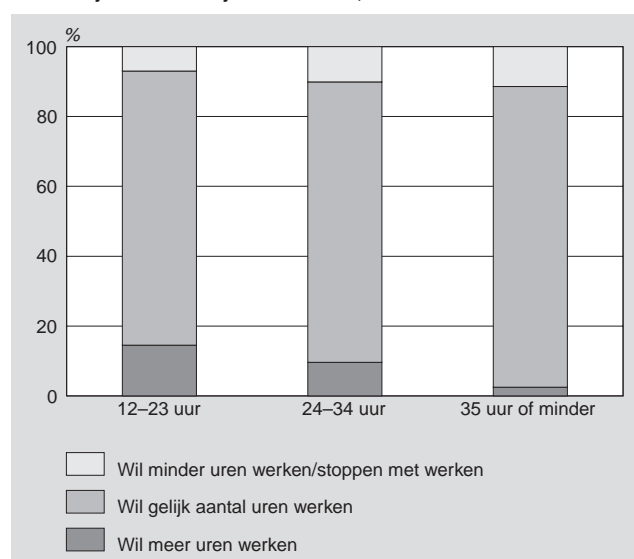
4. Gewenste verandering van wekelijkse arbeidsduur van werknemers van 25-49 jaar met kinderen naar geslacht en leeftijd jongste kind, 2003

wens om meer of minder uren te willen werken. Werk dat geestelijk of lichamelijk vermoeiend is zal eerder uitnodigen tot verkorting van de werkweek, met name bij oudere werknemers. Bovendien is een gewenste verandering van arbeidsduur in de ene bedrijfstak gemakkelijker te realiseren dan in een andere. Hoewel iedere werknemer recht heeft op een kortere of langere werkweek, zal dit in de praktijk niet overal even eenvoudig zijn door te voeren. Dit speelt waarschijnlijk mee in de overweging van iemand om meer of minder te willen werken.

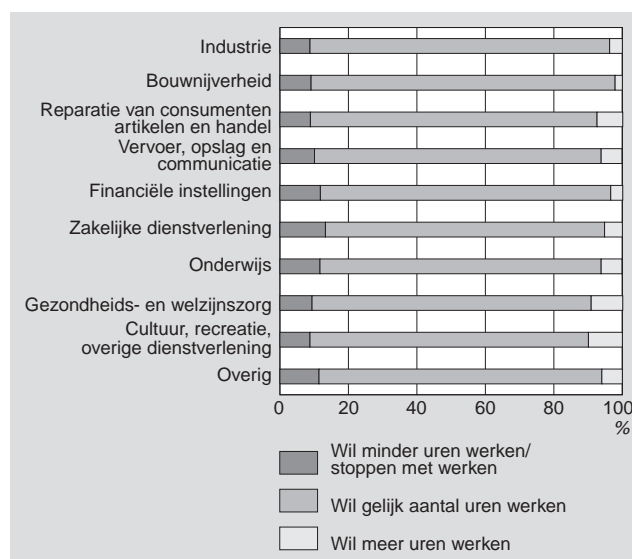
Een van de aspecten van de werksituatie is de feitelijke arbeidsduur. Werknemers die voltijds werken zijn vaker tevreden over hun arbeidsduur dan deeltijders. Van de mensen die 35 uur of meer per week werken is 86 procent tevreden tegenover 80 procent van hen die 12-34 uur per week werken. Werknemers die 12-23 uur per week werken willen vaker meer uren werken. In 2003 wilde 15 procent van hen meer uren werken.

5. Gewenste verandering van arbeidsduur van werknemers van 15-64 jaar naar feitelijke arbeidsduur, 2003

In de bouwnijverheid en de industrie zijn mensen het meest vaak tevreden over hun arbeidsduur; bijna negen van de tien werknemers in deze bedrijfstakken wil niets veranderen aan het aantal uren dat ze werken. Het zijn bedrijfstakken waar relatief veel mannen werken. Mannen zijn vaker dan vrouwen tevreden over hun wekelijkse arbeidsduur. In de cultuur en dienstverlening en in de gezondheids- en welzijnszorg geven relatief veel werknemers aan meer uren te willen werken. Bijna een op de tien werknemers in deze sectoren zou meer uren willen werken. In de zakelijke dienstverlening, bij de financiële instellingen en in het onderwijs geven werknemers vaker aan minder uren te willen werken. In de zakelijke dienstverlening en financiële instellingen gaat het wellicht ook om fulltimers die veel moeten overwerken. Zij geven dan aan dat zij een normale werkweek willen, van bijvoorbeeld 40 uur, terwijl ze in de praktijk vaak meer uren werken.

6. Gewenste verandering van arbeidsduur van werknemers van 15-64 jaar naar bedrijf, 2003

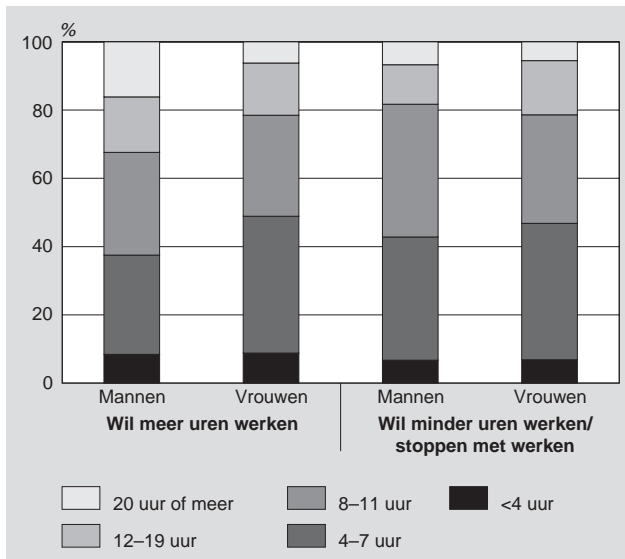

5. Aantal uren meer of minder werken

De meeste mensen die aangeven hun werkweek te willen veranderen, willen dat voor een halve à anderhalve dag per week. Bijna zes op de tien mannen en bijna zeven op de tien vrouwen die meer willen werken, geven aan dat dit ergens tussen de 4 en 11 uur meer per week zou moeten zijn. Dit zijn bijna 95 duizend mannen en ruim 150 duizend vrouwen die aangeven ongeveer een dagje per week meer te willen werken. Van de mannen geeft daarnaast 16 procent aan te willen uitbreiden met minimaal 20 uur.

Ook de mensen die aangeven minder te willen werken, willen dat meestal voor een halve à anderhalve dag. Driekwart van de mannen die minder willen gaan werken geven aan ergens tussen 4 en 11 uur per week te willen minderen. Bij de vrouwen ligt dit percentage net iets lager. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen gaat het om ruim 200 duizend personen die aangeven ongeveer een dag per week minder te willen werken. Van de vrouwen geeft daarnaast bijna 16 procent aan tussen de 12 en 19 uur minder te willen werken.

7. Aantal uren dat mannen en vrouwen meer of minder willen werken, 2003

Technische toelichting

Alle gegevens uit dit artikel zijn afkomstig uit de Enquête beroepsbevolking (EBB). De EBB is een steekproefonderzoek onder personen die in Nederland wonen, met uitzondering van personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (institutionele bevolking). Voor de EBB wordt elk jaar een steekproef getrokken van ongeveer 1 procent van de Nederlandse bevolking.

In de EBB wordt informatie verzameld over de arbeidsmarkt situatie van personen van 15 jaar of ouder. Ook worden er vragen gesteld over een aantal wensen die mensen kunnen hebben ten aanzien van hun werk. Onder meer wordt aan werknemers gevraagd "Zou u binnen 6 maanden meer of minder willen gaan werken, aangenomen dat uw verdiensten dan ook veranderen?". Aan de mensen die aangeven meer of minder uren per week te willen werken, wordt gevraagd hoeveel uur zij meer of minder willen gaan werken.

Tabel 1 Gewenste verandering van wekelijkse arbeidsduur van werknemers van 15-64 jaar

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
x 1 000												
Totaal	5 258	5 261	5 222	5 357	5 456	5 628	5 850	6 042	6 119	6 291	6 337	6 314
Wil meer uren werken	329	344	374	410	415	417	405	383	382	344	349	376
Wil gelijk aantal uren werken	4 402	4 337	4 286	4 376	4 415	4 565	4 730	4 913	4 974	5 170	5 282	5 281
Wil minder uren werken/stoppen met werken	528	580	561	571	626	646	715	745	764	777	705	657
%												
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Wil meer uren werken	6,3	6,5	7,2	7,7	7,6	7,4	6,9	6,3	6,2	5,5	5,5	6,0
Wil gelijk aantal uren werken	83,7	82,4	82,1	81,7	80,9	81,1	80,9	81,3	81,3	82,2	83,4	83,6
Wil minder uren werken/stoppen met werken	10,0	11,0	10,8	10,7	11,5	11,5	12,2	12,3	12,5	12,4	11,1	10,4

Tabel 2 Gewenste verandering van wekelijkse arbeidsduur van werknemers van 15-64 jaar naar geslacht

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
%												
Mannen	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Wil meer uren werken	5,0	5,0	5,4	5,7	5,7	5,4	5,1	5,0	4,8	4,2	4,2	4,4
Wil gelijk aantal uren werken	86,8	85,6	85,4	85,1	84,2	84,6	84,3	84,1	84,4	84,8	86,0	86,3
Wil minder uren werken/stoppen met werken	8,2	9,4	9,2	9,2	10,1	10,0	10,6	10,9	10,8	11,0	9,8	9,2
Vrouwen	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Wil meer uren werken	8,5	9,1	10,1	10,8	10,7	10,5	9,6	8,3	8,4	7,2	7,3	8,0
Wil gelijk aantal uren werken	78,3	77,1	76,5	76,1	75,7	75,7	75,7	77,2	76,8	78,5	79,7	80,0
Wil minder uren werken/stoppen met werken	13,2	13,7	13,4	13,1	13,7	13,8	14,7	14,5	14,9	14,3	13,0	12,0